

Oppaana valtion mailla

Webinaari luontomatkailuyrittäjille ja
heidän oppailleen

7.11.2025

Esityksen sisältö

1. Kenen maalla toimit? (Retkikartta.fi)
2. Suojelualueet Suomessa
3. Yritystoiminta suojelualueella
4. Tunne kohteesi (Luontoon.fi)
5. Muista nämä!
6. Syventävää materiaalia
7. Yhteystiedot

Kuva: Salamajärvi, Sannamari Ratilainen

Kenen maalla toimit?

- Kun suunnittelee liiketoimintaa toisen maalle, on hyvä aina varmistaa maanomistajalta, että toiminta on OK.
- Onko kohteesi valtion maata vai yksityisomistuksessa? Katso [Retkikartta – Metsähallitus](#)
- **Mikäli kohde on yksityisomistuksessa**, voit selvittää maanomistajan Maanmittauslaitokselta: [Selvitä kiinteistön omistaja | Maanmittauslaitos](#)
- **Mikäli kohde on valtion maata**, täytä [Yhteydenottolomake yrittäjälle](#), se ohjautuu oikealle käsittelijälle.
 - Valtion suojelualueita, suojeluun varattuja alueita ja erämaa-alueita hoitaa Luontopalvelut
 - Valtion monikäyttömetsiä hoitaa Metsätalous Oy

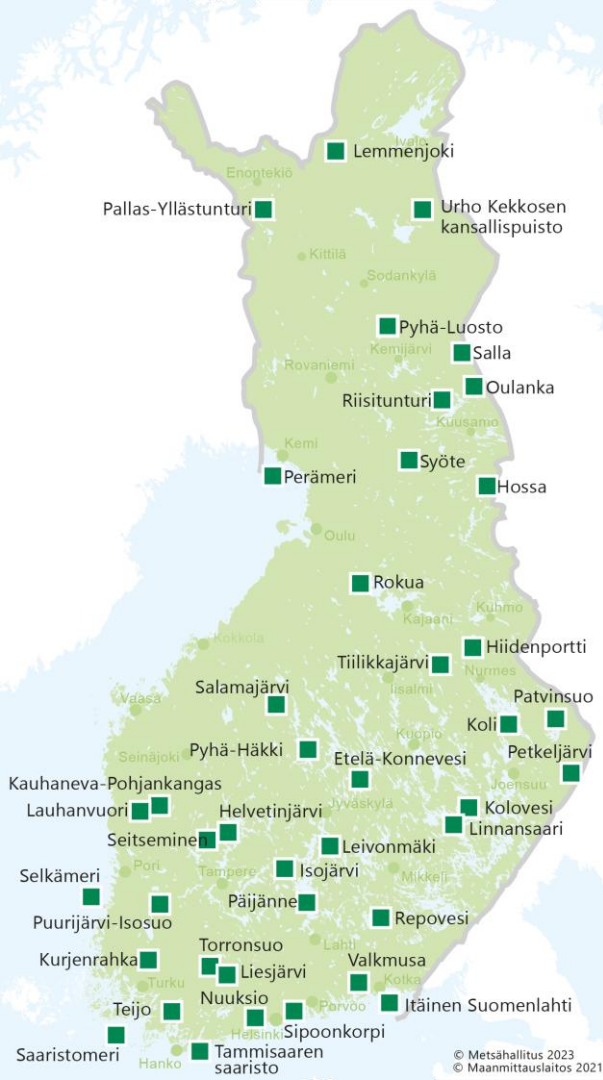
Suojelualueet Suomessa

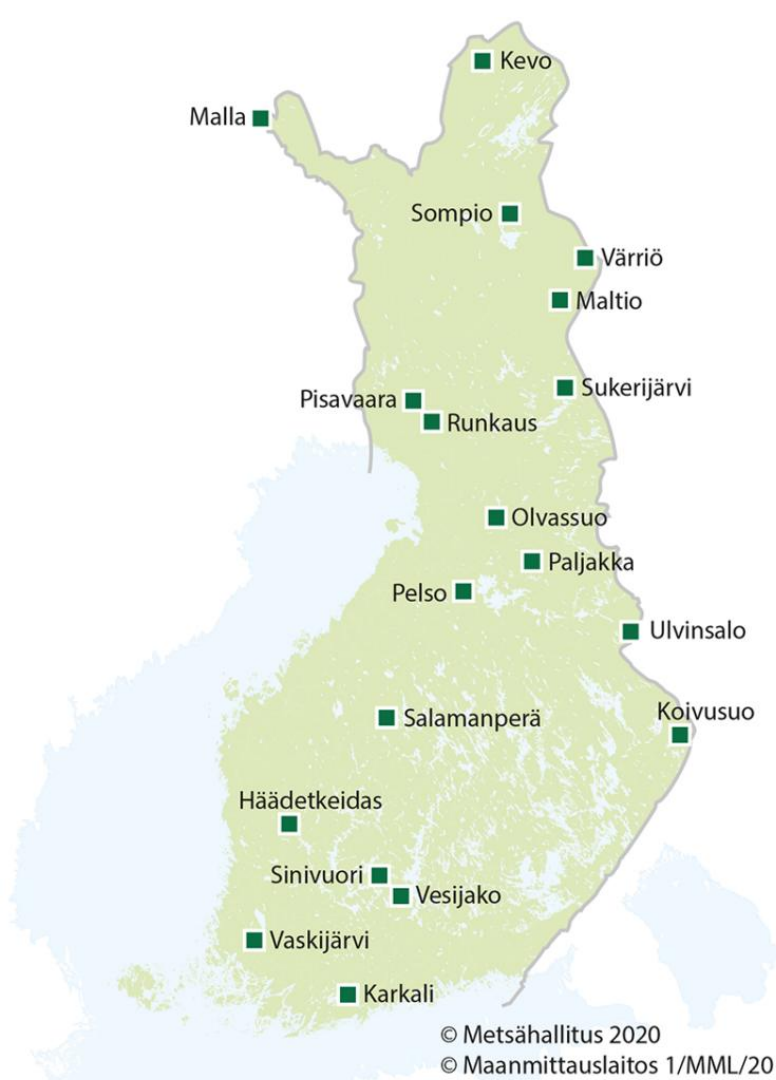
- Suomen suojelualueverkoston rungon muodostavat kansallis- ja luonnonpuistot sekä muut luonnonsuojelulakiin perustuvat erilaiset luonnonsuojelualueet, joita on perustettu sekä valtion että yksityisten maille.
- Luonnonsuojelualueet perustetaan valtion maille lailla tai asetuksella ja yksityismaille ELY-keskuksen päätöksellä.
- Lisäksi suojelualueverkostoon kuuluvat erämaa-alueet sekä suojelualueiksi vielä perustamattomat, erilaisten valtakunnallisten suojeluohjelmien kohteet ja ne Natura 2000 –alueet, jotka eivät sisälly vielä edellä mainittuihin.

Suojelualueverkoston tehtävä on elinympäristöjen ja geeniperinnön monimuotoisuuden turvaaminen

Kansallispuistot

- Kansallispuistot ovat valtakunnallisesti luontoarvoiltaan merkittäviä ja monipuolisia suojelualueita.
- Ensisijainen tehtävä on **luonnonsuojelu**. Muita tehtäviä mm. **ympäristökasvatus ja virkistyskäyttö**.
- Käyntimäärä yhteensä v. 2024 n. 3,6 miljoonaa.

Luonnonpuistot

- Luonnonpuistot on perustettu **tieteellisiin tutkimustarkoituksiin**.
- Niissä ei yleensä saa liikkua ilman kirjallista lupaa.
- Joissain luonnonpuistoissa on merkittyjä reittejä, joita saa kulkea, mutta **reitiltä ei saa poiketa**. Esim. sienestys ja marjastus on kiellettyä.

Muut perustetut luonnonsuojelualueet

- Soidensuojelualueet
- Lehtojensuojelualueet
- Hylkeidensuojelualueet
- Vanhojen metsien suojelualueet
- Yksityiset luonnonsuojelualueet

Erämaa-alueet

- Erämaalaki vuonna 1991
- Tavoitteena on **säilyttää alueiden erämainen luonne** sekä turvata alueiden perinteisten käyttömuotojen - saamelaiskulttuurin ja luontaiselinkeinojen - säilyminen.
- Erämaa-alueet eivät ole varsinaisia luonnonsuojelualueita, mutta kuuluvat Suomen Natura 2000 -verkostoon.

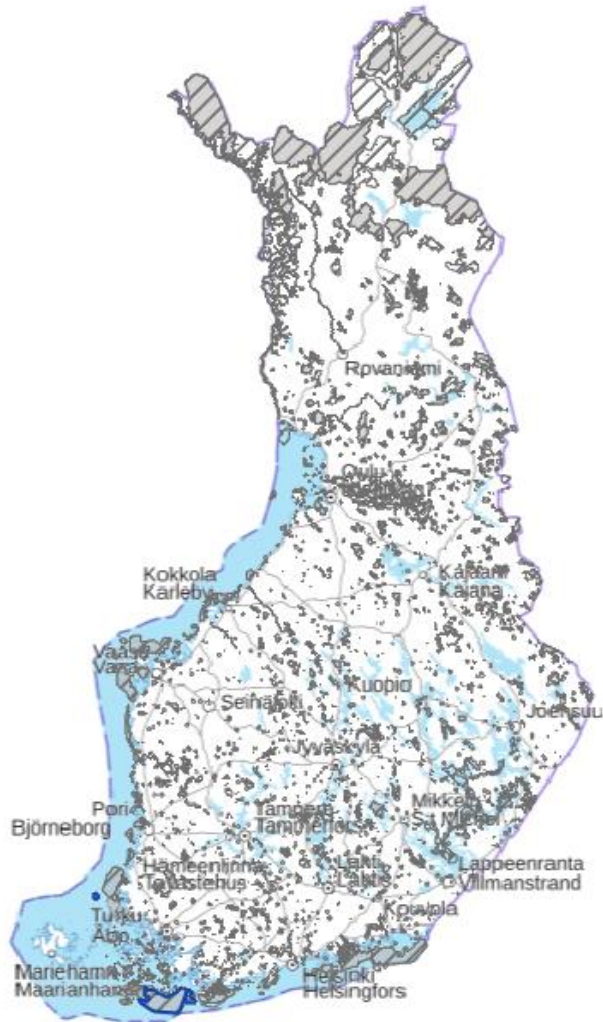
Retkeilyalueet

- Perustettu ulkoilulailla.
- Eivät ole luonnonsuojelualueita, mutta kuuluvat pääosin Natura 2000 -verkostoon.
- Rajatussa metsätalouskäytössä. Ulkoilu, metsästys, kalastus, retkeily.
- Virallisia alueita nyt 6 kpl. Inarin retkeilyaluetta ei ole virallisesti perustettu. (Napapiirin ra perustettu v. 2024).

Muita suojelukohteita

- Metsähallituksen omilla päätöksillään perustamat **suojelumetsät**. Alueilla ei harjoiteta metsätaloutta.
- **Koskiensuojelulaki** 1987
- **Lintuvesien suojeluohjelma** 1982
- **Rantojensuojeluohjelma** 1990
- **Harjujensuojeluohjelma** 1984
- **METSO** (Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma 2003-2025)
- **Helmi**-elinympäristöohjelma (2021-2030)
- Luonnonsuojelulain määrittämät **biologisesti tärkeät luontotyytit** (esim. tervaleppäkorvet)
- Metsälain määrittämät **avainbiotoopit** (esim. lähteiden lähimetsät)

Natura 2000 -verkosto

- Verkosto turvaa Euroopan unionin luontodirektiivissä määriteltyjen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjä.
- Suurin osa näistä kohteista on jo aiemmin perustettu tai on tarkoitus perustaa lakisääteisinä luonnonsuojelualueina, mutta osassa kohteita suojelutavoitteet turvataan muilla lainsäädännöllisillä keinoilla (esim. maa-aineslaki, koskiensuojelulaki tai metsälaki).
- Alueilla voidaan sallia toiminta, joka ei uhkaa suojeltavia luontoarvoja.
- [Natura 2000 -verkosto - Ympäristöministeriö](#)
- [Natura 2000 -alueet Syken kartalla](#) (Kuvassa)

Maailmanperintökohteet

- **UNESCO:n** maailmanperintökohteet muodostavat ihmiskunnan yhteisten aarteiden verkoston ympäri maailmaa.
- Suomessa vain yksi luonnonperintökohde: **Merenkurkun maailmanperintöalue** (suojelualue perusteilla).
- Muita maailmanperintökohteita esim. Struven ketju, Petäjäveden vanha kirkko ja Suomenlinna.
- Lue lisää: [Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys ry](#)

Geopark-alueet

- Yhtenäinen maantieteellinen alue, jolla sijaitsee kansainvälisesti merkittäviä geologisia kohteita. Sisältää suojelualueita.
- UNESCO Global Geoparkit Suomessa:
 - Kraatterijärvi
 - Lauhanvuori-Hämeen kangas
 - Rokua
 - Saimaa
 - Salpausselkä
- Lue lisää: [Suomen Geoparkit](#)

Kuva: Lauhanvuoren kansallispuisto, kivijata. Terttu Hermansson.

**Yritystoiminnan harjoittamisen
suojelualueella täytyy aina olla
kestävää ja vastuullista**

Kestävän matkailun periaatteet

1. Tuemme kohteiden arvojen säilymistä ja edistämme niiden suojelua
2. Minimoimme ympäristön kuormitusta
3. Vahvistamme paikallisuutta
4. Edistämme kohteiden tuottamaa hyvinvointia ja terveyttä
5. Edistämme paikallistaloudellista kasvua ja työpaikkojen luomista
6. Viestimme yhdessä kohteen arvoista ja palveluista

Digiopas [Kestävä matkailu suojelualueilla](#)

Aineisto: [suomeksi](#) | [englanniksi](#) | [ruotsiksi](#)

Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet

Metsähallituksen Luontopalvelujen yhteistyö matkailuyritysten kanssa

- Kansallispuistot ja muut suojelualueet on perustettu ensisijaisesti luonnonsuojelua varten
- Matkailutoiminta pyritään sovittamaan alueille niin, että
 - toiminta noudattaa [Suojelualueiden kestävän ja vastuullisen luontomatkailun periaatteita](#)
 - luonto- ja kulttuuriarvot eivät vaarannu
 - toiminta on turvallista
 - toiminta noudattaa alueen järjestyssääntöjä

[Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet](#)

Metsähallituksen Luontopalvelujen yhteistyö matkailuyritysten kanssa

- Kaikkien suojelualueisiin tukeutuvien matkailuyritysten kanssa pyritään tekemään yhteistyösopimus.
- Osana yhteistyösopimusta yritykset sitoutuvat toimimaan kestävän matkailun periaatteiden mukaisesti ja noudattamaan Metsähallituksen kumppanien toimintatapaohjetta.
- Yhteistyösopimuksella tavoitellaan sekä yhteistyöyritysten että suojelualueiden tunnettuuden ja vetovoimaisuuden lisäämistä.
- Lue lisää: [Matkailupalvelut suojelualueella metsa.fi -sivuilla](https://metsa.fi/sivuilla)

Käytössä kahden tyyppisiä yhteistyösopimuksia

- 1) Yhteistyösopimus, joka sisältää palvelurakenteiden (reitit, taukopaikat, käymälät, lähtöpisteet, autiotuvat päiväkäytössä jne.) käyttöoikeuden
 - Sopimusmaksu + asiakasmäärään perustuva vuosimaksu
- 2) Yhteistyösopimus ilman palveluvarustuksen käyttöoikeutta eli ns. viestinnällinen yhteistyösopimus
 - Sopimusmaksu, ei vuosimaksuja

Kumppaniyritykset saavat osana yhteistyösopimusta:

- Kohteiden logojen käyttöoikeudet
- Metsähallituksen aineistopankin käyttöoikeudet
- Kansallispuiston brändin hyödyntäminen
- Mahdollisuus tilata logotuotteita myyntiin
- Näkyvyys Luontoon-palvelussa
 - [Visit Finland Datahub](#) –tuotetietokanta

Kaikkien hyödynnettävissä:

- [Digitaalinen perehdytys](#) kestävän matkailun periaatteisiin ja suojelualueilla toimimiseen
 - Aineisto: [suomeksi](#) | [englanniksi](#) | [ruotsiksi](#)
- Matkailuyhteistyön valtakunnallinen uutiskirje
- Webinaarit [Ajankohtaista matkailuyhteistyöstä | Metsähallitus](#)

Kertaluontoinen retkeilyrakenteiden käyttö yritystoiminnassa

- Mikäli yritystoiminta suojelualueella on kertaluontoista, ei yhteistyösopimusta ole mielekästä laatia. Tällöin yritys voi maksaa 75 € + alv 25,5 % suuruisen maksun [Eräluvut.fi-palveluun](https://eraluvat.fi-palveluun).

Tapahtumista ilmoittaminen

- Metsähallituksen luonnonsuojelualueille tai monikäyttömetsiin suunnitellusta tapahtumasta ja isojen ryhmien leiriytymisestä tulee tehdä ilmoitus Metsähallitukseen.
- Pelkkä matkailun yhteistyösopimus ei riitä
- [Lisätietoa tapahtumista ilmoittamisesta ja ilmoituslomake](#).

Luvat ja suostumukset

- **Luvanvarainen toiminta**

- Tapahtumaluvat
- Tulentekoluvat, suostumukset mm. leiriytymiseen
- Tutkimus- ja liikkumisluvat
- Maastoliikenne
- Metsästys
- Muuhun kalastukseen kuin pilkkimiseen tai onkimiseen on maksettava kalastonhoitomaksu + tarpeelliset luvat

Ohjeet ja lomake lupien hakua varten: metsa.fi/maat-ja-vedet/luvat/

Mistä löydät tietoa alueesta?

Suojelualueilla jokaisenoikeudet eivät välttämättä päde – järjestyssääntö tai rauhoitusmääräys säätelee.

Luontoon - Suomen ulkoilukohteet ja -reitit kansallispuistoista kuntien virkistysalueisiin

- Ohjeet ja säännöt, järjestyssääntö
- Luonto-, historia-, nähtävyydet
- Reitit, taukopaikat ym.
- Yrittäjien palvelut
- Ajankohtaistiedot – Tarkista aina!

- Esimerkiksi

OULANGAN KANSALLISPUISTO

Muista nämä!

1. Turvallisuus

- Huomioi etukäteen mm. sääolot, liukkaus, varusteet, ryhmän koko, kännykän kuuluvuus, pelastussuunnitelma
- Tarkista ennen lähtöä ajankohtaistiedot Luontoon.fi:stä.

Älä laske pulkalla

Pulkilla ja liukureilla laskeminen aiheuttaa vaaratilanteita.

Don't sled

Sledding and sliding with snow sliders create dangerous situations.

Muista nämä!

2. Kunnioita luontoa

- Matkailuyrittäjien tulee tuoda omat roskansa pois maastosta
- Voisiko roskien keräämisestä tehdä jopa aktiviteetin opastetulle retkelle?

Muista nämä!

3. Ei yksinoikeutta taukopaikkaan

- Yrittäjällä ei ole yksinoikeutta taukopaikan käyttöön → Jos haluat taukopaikan omaan käyttöösi, voit etsiä varauslaavuja ym. Retkikartasta.

Muista nämä!

4. Yöpyminen ei sallittua autiotuvissa

- Yhteistyöyrittäjä ei saa liiketoiminnassaan käyttää autiotupia yöpymiseen. Liiketoiminnassa asiakkaiden yöpymiseen tulee käyttää telttaa tai erikseen varattavia taukopaikkoja, varaus- ja vuokratupia tai yksityisiä majoituspalveluja.
- Varaustupiin voi liittyä rajoituksia (esim. Käsivarressa, tiedot löytyvät tupien tiedoista, Eräluvat.fi)

Muista nämä!

5. Kunnioita saamelaisten pyhiä paikkoja

- Liikkuessasi saamelaisten kotiseutualueella, tunnethan [Saamelaisten kotiseutualueen luonnossa liikkujan etiketin?](#)
- Lue lisää: [Retkeile saamelaisten pyhiä paikkoja kunnioittaen](#)

Ukko eli inarinsaameksi Äijih. Kuva: Kirsi Ukkonen.

Muista nämä!

6. Huomioi porot

- Pysymällä merkityillä reiteillä jätät poroille tilaa
- Koirat pidettävä kiinni – iloisesti leikkivä koira voi aiheuttaa suurta tuhoa porotokassa.

Muista nämä!

7. Älä jätä jälkiä

- Pysymällä merkityllä reitillä minimoit luonnon vahingoittamisen riskit ja turvaat pesimärauhan
- Älä pura äläkä kasaa kivikasoja

Kivikasa Kiilopään huipulla. Kuva: Pasi Nivasalo.

Muista nämä!

8. Tee tulet vain sallitulle paikalle

- Tarkista aina ennen maastoon lähtöä onko metsäpalovaroitus voimassa?
ilmatieteenlaitos.fi/varoitukset
- Käytä polttopuita säästeliäästi (hintaa jopa 1 € / klapi!)
- [Pieni opas turvalliseen tulenteekoon retkellä - Luontoon](#)

Aineistoja ja materiaaleja

- Etiketit:
 - [Retkietiketti - Retkeily & ulkoilu – Luontoon](#)
 - [Maastopyöräilijän etiketti - Suomen Latu](#)
 - [Maastopyöräilijän etiketti kansallispuistoon](#)
 - [Saamelaisten kotiseutualueen luonnossa liikkujan etiketti](#)
 - [Eräetiketti kalastajille ja Eräetiketti metsästäjille](#)
- [Jokaisenoikeudet - Ympäristöministeriö](#)
- Alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat julkaisut.metsa.fi
- [Ohjeita palvelujen turvallisuudesta | Turvallisuus- ja kemikaalivirasto \(Tukes\)](#)
- Matkailuyhteistyön uutiskirjeet ja webinaarit (mm. webinaarien tallenteet) [Ajankohtaista matkailuyhteistyöstä | Metsähallitus](#)

Yhteystiedot

- **Asiakaspalvelu, retkeilypalvelut ja tuvat, Luontoon.fi:**
+358 20 639 6000 (arkisin klo 9-15), Puhelun hinta 0,00€/min
+ pvm/mpm, [Yhteydenotto ja palaute](#)
- **Kalastus- ja metsästysluvat, Eräluvat.fi:** eraluvat@metsa.fi,
+358 20 69 2424 (arkisin klo 9-15) 0,00€/min + pvm/mpm
- **Maastoliikenneasiat yrittäjille,**
<https://www.eraluvat.fi/yrittajille/safarit-ja-rekikuljetukset>,
maastoliikenneluvat@metsa.fi
- **Matkailuyhteistyö suojelualueilla,**
[Matkailupalvelut suojelualueilla | Metsähallitus](#),
matkailuyhteistyo@metsa.fi

www.metsa.fi

@metsahallitus_forststyrelsen

@metsahallitus